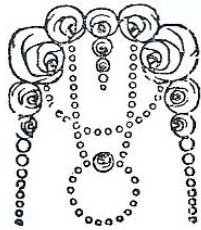

OSMAN SEBRI

DERDÊN ME

Apo Osman Sabri

Derdên Me, first electronic edition

By

Kurdish Museum, Library and Archive

London 2015

Telephone: 00442087487874

Mobile: 00447768266005

e-mail:

info@westernkurdistan.org.uk

www.westernkurdistan.org.uk

PÊŞGOTINK

Îro em di dewra rabîn, şûreş û dozxwazîya gelên bindest de ne, Her gel ji bo gîhana daxwaz û armanca xwe di warên civakî, zanistî, siyasî û şûreşî de xebatîne hêja dikîye. Di vê rê de xwîn û malê xwe, dem û rihetîya xwe bi comerdî didîye, Ji bo ku bigehê azahî û serxwebûnê, ji tûya camêr bi şûnde namîniye.

Çiqas ku gelê kurd ji demeke dirêj ve berê xwe daye vê rê jî, ji ber pîrr nexweşîyên, ku di canê wî de cih girtine, nikaribûye xwe ji bo bidest xwe xistina wê dozê pêk bîne. Çi dema xwestîye di vê rê de xwe tev bide, hin nexweşîyan, ji wan, serî hildane û ew ji tevgerr xistine û ji neyaran re kirine pelîse,

A diwartir ewe ku me derdên xwe nenasîne, Cihê ku em wan di canê xwe de bikujin, me ew xurtir kirine !. Herwekî mirovê ku laşa xwe ya jehrdarî, li şûna panzeherê, bi jehrê dermanke !.

Ji lewre min xwest, bi van çend bendên ku di vê kitêbokê de belav dikim, kambaxtirên nexweşîyên gelê xwe jê re salixdim. Heke bikarim hinekî bi vê yekê rabim dê xwe gelekî bextiyar bizanim, O. S.

KOLEGÎRÎYA RAMANÊ (1)

Dema dixwazim li ser derdên me Kurdan tiştêkî binivîsim, ez dijiwarîya tiştê ku digrime ser xwe baş bîra dibim û tê digehê. Ji ber ku derdên me pirr, rewşa me kirêt û halê me kambaxe. Ji lewre mirov, nema dizane di kîjan warî de dest pê bike û bipeyive.

Em kurd di hemî waran de nezan, reben, bindest û bi şûnde mane !. Çiqas nexweşiyên civakî hene-wek riça sûsê-di kûrayîya canê me de cih gistine û nema bi dertên. Wek cendekê dêwekî çil serî, ku bi hezaran birîn lê bûne û gîyanê wî qels û bê taw [2] hiştine. Vî cendekê han, heya îro Çawan xwe parastîye û nerizîye, mirov mat dihêle !. Heye ku di dîroka cîhanê de em nikaribin jê re misalekê bibînin. Çi gelê nivê van nexweşîyan jê xuya kiriye, demeke dirêj dom nekiriye, dest ji xwe berdaye, ketîye, bihirîye û wenda bûye.

Çiqas em van derdan didin ber hev ku jê re serîyekî çarkin, bi me re dernakeve... Her derdek ji yê din mezintir û dijiwartir xwyaye. Tevî vê em bi serbestî û dilekî rihet dikarin bêjin ku : riça wan derdan hemîyan ji bîra nezaniyê tête avdan; lê nezani ne maka hemî derdên me ye. Çiqas ku Kurdên bîrbir, nezani ji hemî derdên me re mak nasîne jî, ez nikarim qîma xwe bi vê yekê

«1» Bi ramana xwe kole bûn, xwe sipartina ramanên xelkê.

«2» xurtî, quwet.

bînim. Erê, çiqas ku zanîn tiştêkî gelekî hêja ye jî, bawerî û sinçî [1] jê pirr hêjatirin.

Bi min ku em kurd ji zanînê pirrtir hewceyî bawerîyeke çak û sinçîyekî hêja ne. Berî her tiştî, divê em bi heqê xwe yê jîneke aza bawer bin, paşê di canê xwe de şîna (2) têkoşîneke (3) xurt bibînin. An na, zanîneke bê bawerî û bê sinçî hêjayê çî ye ?.

Dema em ji diroka cîhane hûrbin û binêrin, tê de gelên ku bê zanîn, tenê bi sinçî û bawerîya xwe serbest, an serdest bûne gelekî dibînin. Lê em nikarin gelekî bibînin ku bê sinçî û bawerî, tenê bi zanîna xwe serbest bûye. Çiqas ku zanîn tiştêkî pirr hêjaye jî, bê sinçî û bawerî, dibe jehr û rêya neqenciyê li pêş xwediyê xwe hêsan dike.

Gelek mirov hene ku mana sinçî di sînorekî pirr teng de nasîne. Bi wan ku bêsinçîtî, ango exlaq tenê xwe sipartina şehwetê ye. Bê şik ev tehsir xelete. Sinçî tevayîya rûçikên (4) başe. Herwekî, rastgoyî, rastkirî, xêrxwazî, qencî, comerdî, welatparêzî yekpiçên sinçîne. Xwe nesi-partina şehwetê jî piçek (5) ji sinçî ye.

Îro gelek Kurdên xwenda hene ku ji sinçî, an baweriyê, û hinekên wan ji van herduyan bêparin; ji lewre di xwe de şîna (6) têkoşînê nabînin. Dema ji wan

---

«1» Sinçî. exlaq.

«2» Şin. Karîn, qudret

«3» Têkoşîn. Kefteleft, nîdal

«4» Rûçik. sifet

«5» Piç. hindikek, perçekî biçûk.

«6» Şin. qudret.

re çêla doza Kurd dibe, her wekî te jê re efsaneyek «1» xwendibe, rûyê xwe dizivirînin û dibêjin : « gelê kurd ne hişyare, ma çi bi me dibe » !. Dema ev celeb xwenda holê dibêjin, ma gelo bi çi çavî ji xwe dinhêrin, an xwe ji çi gelî dizanin ? hişyarkirina gelê xwe ji kê re dihêlin, an wê hevîyê ji kê dikin ?!. Heya mirov bikare bersiva van pirsan di ber wan ve bide, divê mirov jî wek wan bê bawerî û sinçî be, da ku bikaribe wek wan birrame.

Hinek xwenda jî rêya bav û kalên xwe a şaş berdidin; lê nikarin rêyeke xweser bidin ber xwe, diçin didin ser rêya xelkê, ango xwe dispêrin xelkê û bi ramanên xelkê bawer dibin. Herwekî bav û kalên xwe, bi xwe ne bawerin, û nikarin xwe dermanê tiştêkî binasin. Hemiyên wan bawerin ku, sebaba bindestîya kurdan, heyîna kolîdar di welatê wan de ye. Çi dema ew Kolîdar ji welêt derkeve, dê kurd aza bibin. Lê tucaran sebaba ku dergehê welêt ji kolîdar re vekirî dihêle nayê bîra wan.

Raste, dema ^{er}kolîdar ji welatê me bi derkevin, welat serxwe dibe; lê Kurd aza nabin. Azadîya gelekî bi xelasbûna wî ji kolegîrîya ramanên bîyanîye. Gelê ku nikaribe xwe ji ramanên bîyanî biparêze û rêya xwe bi xwe vede, dê her u her mehkûmê bindestîyê be. Bindestî ne tenê ewe ku bîyanî welatê mirov bikin kolî !. Bindestî, roja ku mirov li ser ramanên bîyanîyan bimeşe û xwe ji ramaneke serxwe bêpar bihêle dest pê dike. Ev bindestîye ku wê bindestîyê tîne û dergehê welêt li pêş zorkeran

---

«1» Efsane. çirrokên bi derew, esatîr.

vekirî dihêle. Di vî warî de min gotina xwe ji xortan re holê kiri bû:

Hin ji me,
Bawerin ku
Azadiya welêt
Ji neyaran,
Ji zorkeran.
Ewe serxwebûn!
A rast,
Çi ramanek kevin
Çi ramanek nuh
Ku me girêde
Me Dike kole
Ewe winda bûn.
Divê em,
Berî her tiştî
Bi nêhrîna xwe
Bi ramana xwe
Aza bin serbest.
Çiqas em
Bêne girêdan
Bi ramanên xelkê
Li ser rêya wan
Dê bibin bindest.

« Bahoz-Rûpel 61 »

Gatineke bijîşkan heye dibêjin : «Çi dema derd hate nasîn, derman kirin hêsaniye». Min jî xwest, derdê gelê xwe binasim û jê re salixdim. Heke nasîna min rast û salixdana min durust be, gelê kurd dê bikare ji nexweşiyên xwe re dermanekî çar bike.

ZIMAN DI JÎNA MILLETAN DE

Ziman. ew tiştê ku mirov ji dehban vediqetîne. Mirov bi ziman serwextî derd, daxwaz û kamên (1) hev dibe. Dîsa bi zimane ku mirov havila mējûyê xwe ji wendabûnê diparêze û kit kit dinivîse û ji çêlî û neviyên xwe re dihêle. Warê bîrbirina milletekî disa ji kitêbên ku bi zimanê wî hatine nivîsandin xuya dike. Ji lewre zanan gotine ku: «Bihayê gel, ji pêşveçûna zimanê wî dixewine. Pêşveçûna zimanê milletekî, nişana xurtî û rûmeta wî ye».

Dema em kurd van gotinan ji rûmet û serbilindiyê re bikin pîvan, û li halê zimanê xwe hûrbîn, dê bizanin ku em çiqas bi şûn de mane.

Îro di cîhanê de tu gel bi qasî gelê kurd ji zimanê xwe re bîgane (2) nemane. Mana vê, ne ewe ku di gelê Kurd de kesên zana ranebûne. Lê mixabin ku hemî zanyên kurd, ji xeynî çend camêrên bi rûmet, bi zimanên bîyanîyan xwendine û bi wan zimanan kitêb çêkirine û emrê xwe di xizmeta wan zimanan de borandine. Dema di kurdistanê de xwendin û nivîsandin ne bi zimanê kurdî bûye, kurdan nexwendine û qîma xwe bi zimanên bîyanî ne anîne û nezan mane.

«1» Kam. meqsed, mirad

«2» Bîgane. ne bendewar

Di roja pêşîn de bi zimanê kurdî nexwendin, û pê kitêb çê nekirin, zaravayên kurdî gelekî ji hev bi dîr-xistine, ku îro ji yekîtiya wan zaravan re xebatine pîrr mezin û dijwar dive. Di vê yeka han de bi qasî em xisirîne kolîdarên me ewçend kar kirine. Ji ber ku nedixwestin em tucaran serê xwe li ber wan hildin, û doza azadî, û serxwebûna xwe bikin, zimanê xwe bi me dane xwendin, û rêya xwendina zimanê me li pêş me bi hezar awayî daða ne. Îro jî bi zora çê nahêlin ku em bi zimanê xwe di dibistanan de bixwînin.

Dema em vegerrin dewrên berî îslamîyetê, dê bi-bînin ku gelê kurd zimanê xwe bi tîpine kurdî dinivîsandin «1» û yekîtiyek çak di navbera zaravayên wî de hebû. Lê îro piştî hezar û pêncsed sal, ji xeynî çend nivîsarên «2» ku li dora Sileymanî û Şehrezorê di nav xirbeyên kevin de hatine dîtin, şapek ji wî zimanê xurt û dewlemend û wan tîpên delal û hêja nemaye,

Gelên kolîdarên ku ji hîngê ve ji bindestmayîna kurdan destkewtî, «3» bi gelek wesîle nehîştine ku kurd bi zimanê xwe bixwînin. Heya mikûn bûye xwestîne wan ji ramana welatî bidûrxin û bi ziman û ramanên xwe wan têxin nav qewmîyetên xwe. Di vî warî de rast û derew çî hatîye bîra wan bê fihêt kirine, û ya kirêtir pîrrên van kirana bi navê olê bûne.

(1) Min di kitêbek farisî de ew tîp berî 17 salan dîtibûn Kitêb li Ewropa bi aletekî xas çap bûbû, rehme lê, Celadet beg ji min bir û paşê nema li min vegerr and, Paşê em lê gerrin me ne dit,

(2) Fv nivîsarên han hin siirin

(3) Destkewlî : mistefid

Ji şopên vê tevdîra bêbav yek, ku bi ramanek olewerî navên hemî kurdan dane guherrandin, di bin navên islaman de navên Ereb û Cihûyan li wan kirine. Ji lewre îro di nav gelê kurd de ji sed hezar navî navekî kurdî nayête dîtin !.

Dema vê paşiyê Turkan xwest kurdên di bin destê xwe de ji kurdîtiyê bi dûrxin û di nav xwe de wenda kin, berî her tiştî navên malbatên wan guhartin. Ji wê rojê de min şopa navan di jîna milletan de bîrbir û navê kurrê xwe yê heşt salî guharte kurdî. Ji wê bi şûnde min hemî zarrokên xwe bi navên kurdî navandin û ev yek han ji hemî dost û hevalan hêvî kir. Îro ez çiqas dilxweş û serbilind dibim gava pirranîya kurdên xwenda, bîrbir û bi rûmet, navên kurdî li zarrokên xwe dikin. Bi çav min ji bo wenda nebûna kurdan ev yek, gava pêşîne.

Îro çiqas ku kolidarên me nahêlin em kurd zimanê xwe di dibistanan de bixwinin jî, şewq û hezkirina ku ji bo hînbûna ziman ji dilê xortên me ên welaparêz diyare hêvîya mirov gelekî xurt dike. Heye ku ev hal serekî bajo û nehêlin ku em zimanê xwe di dibistanan de bidin xwendin, lê ronahîya di çavên xortên kurd de ji min re hêviyek mezin dide ku her kes ji wan xwendin û nivîsandina zimanê xwe baş hîn bibe û bi hîn birayên xwe ên kurd jî bide hîn kirin. Ji bo îro ya ku me ji wenda bûnê bifilitine, hîn bûna xwendin û nivîsandinê bi zarê xwe yê şêrîn û delale.

Gelek bi tewat we divê xebat bi şev û bi roj ji bo
 kurdistan.
 Yekî ritilxir bi ser û seke di nav wan de bû gote min :
 pismam !
 Te çi ji welêt hinde dipirsî, waye em hatin gîhan erdê
 Şam,
 Welat ma li wir em diçine Hec, da ferza Xwedê em
 bikin eda,
 Me pez û dewar, hêstira bin bar, bazin û gihar di vê
 rê de da,
 Niha me divê ji kerema xwe me bigerrîni li hin zîyaret,
 Hêya ku Xwedê ji me bê rehme em tev bi hev re biçine
 Cinet,
 Min lê vegerrand bi dilekî kul û dengekî xurt : ho kalê
xirfaz,
 Ma tu dizanî bi çi awayî, ji bo çi mayî, qels û belengaz !
 Te xwe bîra kir nema dizanî azahî çîye, rûmet û namûs,
 Neman li nik te rehên mêranî, te serî di ber koleyî pabûs
 Te çavên xwe dan jîyînek teres dixwazî hemî holê pîs
 bijîn,
 Vê kêmiya han ji bona insan pê razî nabin ne Xwedê
 û dîn.
 Te diwazde milyon kurdên belengaz li pişt xwe hiştin
 vaye diçî Hec.
 Ne bi meqresî, lê bi biratî divê digel te bikim şerr û lec,
 Ma tu dizanî, kalê buhiştîxwaz ! her salê çiqas di vê rêya
 han
 Bi ramanek xar, xwe dikin zîvar malê xwe didin nezanê
 kurdan,
 Ji bo çi dewar, hêstira bin bar, bazin û guhar te hemî
 firot.
 Xwe kir belengaz, zav û zêçên xwe te birçî hiştin kezeba
 wan sot.

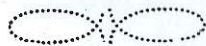

Çi gav aza bûn hîngê dikarin wê ferza Xwedê em
bikin eda,
Bi dilekî geş, rûyekî sipî herin Hîcazê bo mala Xuda ...

Vê gotina min cihê xwe digirt li ser çavên wan şopa
wê diyar,
Serekî dirêj ew kûr dirramîn, serê xwe hildan tev dibûn
şiyar.
Yekî ji wan got : «mala te ava derdê me nasî te xêra
me xwest,
Ronîyek hêja êxist serê me, çavên me vekir bi gotina
rast.
Piştî peyva te hinekî ramîm ez şaşiyên xwe tev de
dibînim,
Roma teresbav, bavê min kuştin, ji wê hîngê ve ez
dilbirînim.
Lê ez çî bikim her şev li odê şîret dikirin melayê zirçol,
Buhîşt û Dûjeh dida ber çavan, wî ji min şikand dest û
ling û pol.
Holê ez şaş bûm xwe ji bîra kir tola bavê xwe, welatê
bindest,
Kêsa neyar hat serê me pelaxt bi çoyê zorê hikmê xwe
dibest.
Lê ez sond dixwim bi rûmeta xwe ji îro pêve ji bîra
nakim,
Divê vegerrim bi şopa xwe de tola bavê xwe û welêt
rakim.
Di nava welêt, dê raweşînim bi van destên xwe riça
kolîdar,
Divê bimire û bête kuştin, bête pelaxtin wekî serê mar».

Hevalên wî tev, bê kalê xîrfaz sona wî xwarin ku tev
vegerrin,
Ji bo azahî, ji bo serxwebûn xebatê bikin li pê bigerrin.
Dema holê bû ji nav wan derket bi dilekî kul kalê
ritilxir
Pirtalên xwe girt dikir polepol, ji bo Hîcazê diçû balafirr.
Digel ên mayî ez çûm garacê me bilêt birrin bi şahîya
can.
Da bi rêkevin sibetira wê berê xwe bidin alî Kurdistan.

R A M A N (1)

« Di navber afirîn (2) û vaca bûnê de »

Raman di binatiya xwe de du celebî : xweser û riçder. Ramana xweser ewe ku havila mêjû, zanîn û tecriba mirove, û ji hevvarîya wan çar dibe. Herçi ramana riçder, riça wê ji derve, yanê ji alî hinekên jîrtir ve tê û di serê mirov de tête çandin. Ev celeb raman, goreyî xurtîya xwe di can û gîyan de cih digire, paşê kirin, an anînciha wê ji mirov re dibe kameke bingehî.

Raman xweser dibe, riçder dibe, bi qasî kûrahîya ku di can û gîyan de rehên xwe berdane, şopîne xurt li ser jîna mirov dihêle. Çi dema ramanê, di can û gîyan de cih girt, derxistina wê gelekî dijware. Heke hilkirê wê ji çandiyê wê ne xurtir be, an jî canê ku ramanê tê de riç berdayî ne qelstir be, an ramangîr (3) ne zana û aza-dîperest be, ne mikûne ku bikarî ramanekê di canê ramangîr de bi derxî.

Bê şik raman tiştine demdarin û ne herhe (4) ne. Raman ji bo rewşekê, dozekê an demekê ji mējûyekî çar dibe, û ji bo wê rewş, doz û demê bi kêr tê.

Ramana ku ji bo rewşekê çak be, ji rewşeke din re ne çake, a ku ji bo dozekê baş, ji dozeke dîtir re ne

---

«1» Raman. fikre.

«2» Afirîn. çar bûn xuliqîn.

«3» Ramangîr. Kesê ku bi fikrekê bawer dibe û pê digire.

«4» Herhe. tiştê ku her hebe, daimî.

baş dibe, a ku ji bo demekê rind, demeke din kirêt (1) dibe. Ji lewre em nikarin ji ramanê re rûçikekî herhe bidin. Çi gava rewş, doz an dem, hate guhartin, raman ji hîdî hîdî bihayê xwe wenda dike û berî dide mirinê; di cihê ku baş bû de, ne baş dibe û di warê ku kar bû de dibe xisar.

Raman çawan vaca dibe (2)

Ramana ku hergav vaca bûye, û vaca dibe, û mikûna vaca bûna wê heye, ramana riçdere. Li jor me ji bo çarbûna ramanê sê halet dabûm xuya kirin; rewş, doz û dem. Gava haletê ku raman jê çar bûye hate guhartin, bihayê xwe wenda dike û roj bi roj ber ve mirinê diçe û dimire. Ramana mirî heke neyê berdan, wek cendekê mirî ku binax ne bûye bîn dikevê, û dibe sebebê gelek nexweşîyan.

Yê ku naxwaze qîma xwe bi vê rastiya han bîne tenê ramangîrê nezan ê ku ji ramaneke xweser bêpare. Ji ber ku nikare ramaneke mezin û hêja di serê xwe yê biçûk û bêkêr de bi cih bike, bi herdu destan bi wê ramana kevin û vaca digire. Wek mirovê ku nikare ji xwe re avahîyeke baş ava ke, newêre dev ji xirçikê (3) ku bi ser de hilweşîye berde û herre li ber baranê raweste.

Heya ramangîr, bikare xwe razî bike, a rastir, xwe bixapîne, ji bo ku durvekî nuh bide ramanê, hin tişt bi

«1» Kirêt. pis, qirrêj, ne pak.

«2» Ramana vaca. fikra ku dema wê dibore. û durvê wê tete guhartin, fikra ters.

«3» Xirçik. avahîya ku hîşkeber çê dibe, bergav berî ji hilweşînê ye.

ser ve zede dike. Wek mirové ku kumé xwe é kevin û perritî bi pirtaline reş û sor û zer pîneke, nizam ew kum çiqas kirêt dibe?! Çava raman kete durvekî din, û zedeyî jê çê bûn, dibe ramanêke vaca. Ji ber ku raman wek tacan tiştine giranbiha ne, pîne pê nakevin. Nemaze ku parestayên ramanê nezan bin, û pînekerên wê ne jêhatî bin, raman di vaca bûnê de durvekî pirr kirêt diştine. Ew ramana ku piştî derbas bûna nîrê (1) ew afirandî bi durvê xwe yê pêşîn berî dabû kirêt bûnê, dema durvê wê tete guhartin bi carekê tirş û tehl dibe. Bi qasî ku rêya qenciyê bû, dibe rêya xerabî û kambaxiyê.

Ji ber ku raman hêdî hêdî kirêt dibe, heke ramangîr ne jîr û zana be, bîra kirêtbûna ramana ku pê girtî nabe û xisarên ku ji vaca bûna ramanê tên ji sebebîne din dizane. Her û her qenciyên ku ji roja pêşîn ji ramanê hatine, dide ber çavên xwe û naxwaze jê bi dûrkeve. Wek kesê ku xoşewistekî [2] wî bimire û nexwaze cendekê wî veşêre. Bêhna kirêt a ku ji cendek tê ji sebebîne din bizane û her xweşî, qencî û çelengîya xoşewistê mirî bîne ber çavên xwe û xwe bi wê bixapîne ! . .

Mafir em bav û diyên xwe ên mirî binax dikin, divê em bi ramanên mirî negirin û wan jî binax bikin. Ji bo kesên xweş ne raste bi ramanên mirî bigirin. Rahîştina ramanên mirî bê ku me bikuje bi kêrî tiştêkî nayê.

(1) Mir. dema wê, zerf.

(2) xoşewist. berdili, eziz.

NEWROZ

Îsal hin hevalên bêja xwestibûn ku wek birayên xwe Kurdên Îraq û Îranê li ser rêzana bav û kalan bi derkevin çolê û cejna xwe bi kêf û xweşî, dilan û govend bikin. Heye ku ev cara pêşîne, hin kurd ji Sûriyê cejna Newroz vedijînin. Roja cejnê em birrek heval di gelîyê Bereda de li qehweke havîngeh civîn û me cejna xwe bi xweşî kir. Ji ber ku nîrê em tê de, ne ewçend çak bû, hevalan roja cejnê minasib ne dîtî ku gotar û xoşxwan bêne xwendin. Me tenê cejna xwe bi lîz û govend, peyv û sitiran derbaz kir. Ev xweşxwana han ji bo ku di cejnê de bixwînim min nivîsî bû, heke di cejnê de me nexwend, em dikarin di vê kitêboka han de pêşkêşî xwendevanên xwe bikin.

« NEWROZ »

Newroz çiqas delalî	vedikujîni derdan,
Her dem û gav di balî	tuyî cejna me kurdan,
Her sal di vê çaxê de	bîst û yekê adarê
Bi kêf û lîz û govend	me dighîni biharê
Gul u kulîlk û çiçek	dibişkivin di baxan
Çem û cobar tijî tîn	hêya perav û sağan
Berî li çîyan dihele	bes dimînin belekî
Wekî çînên reşbelek	dil geş dîkin gelekî
Rûyê erdê ji rûkî	gîya dertê kesk û şîn

Nêrgiz, gupik û çiçek
 Di van rojên şîrîn de
 Çi keç û xort û mendal [1]
 Dikin cejin sê rojan
 Derdikevin ji malan
 Tw hildigrin digel xwe
 Hinek bi saz û sowet (3)
 Cih cih li hev dicivin
 Hinek ji wan genimgûn,
 Hinekên wan çavreşin
 Gihêştina destê wan
 Li ber çem û çimenan
 Dirrevin û dikenin
 Li ser gul û çiçekan
 Her dadinin radibin
 Dema ji wan diyarbin
 Dibe pîrkepîrka wan
 Dawî li hev dibanin
 Hinek dibên dilokan
 Bisk û zilfên zerîyan
 Li ser dêm û rûyên gewr
 Dilê xortan ji evîn
 Bi nêhrrîna zerîyan
 Kal û pîrên qermiçî
 Demên borî dibîrin

ji her alî didin bîn
 welatê kurd ser û bin
 kal û pîr û bûk û jin
 bi xweşî û ken û hang
 bi xirroşme (2) qîrr û bang
 nan û dan û şîranî
 hinek bi ser giranî
 keçên xweşik û dilber
 hinek jê çûrr gulizer
 kezî dirêj gewr û boz
 divê gelek daw û doz
 di nava bağ û bustan
 Cîhan dibe gulistan
 ew surperî weke hing (4)
 têk re dikin vingeving
 xortên çeleng û şepal
 didin çiman wek xezal
 vedigerrin çend bi çend
 dibe dilan û govend
 ji dûzanê bi dertên
 dipengizin terrin tîn
 tijî dibe dike coş
 tev dibin gêj û serxoş
 ew her didin keseran
 dixwazînin dilberan

1» Mendal. biçâk, zarrok.

2» xirroşme. xurtiya dengê saz digel dengê mirov.

3» Sowet. henek, xweşî, peyva bi ken.

4» Hing. mêşa hinguv.

Lê çi fêde nayê dest
Wekî gula çilmisî
Dilê xwe ê perritî
Wê birîna bê derman
Dijwarîyek mezîne
Bizan gelek kirête
Hersê rojên cejna xwe
Tev kêf û saz û sowet
Divya bû tiştî bêjim
Zanîna min hinde bû

emrê çûyî carek din
belkê wê dikevin bin
bi hezrîngan daş dîkin
bi xeyalan saş dîkin
qelsîya xwe bîrbirin
pirr jê xweştire mirin
derbas dîkin bi başî
reqs û dîlan û xweşî
çend gotinan di Newroz
gelo cejna we pîroz.

Şam 21 - 3 - 957

Mafir mirov tenê carekê dimire, divê ew mirin di
rêya rastîyê de bi rûmet û mêranî be.

Ji bo gîhana. mirineke hêja û bi rûmet gelek west
û xebat divê. Carna bê dijwarî dergehê mirinek holê li
pêş hinekan ve dibe, heke xwe jê bidin paş bê şivîşk
qels û bizdokin.

WELATPARÊZÎ

Di navbera duh û îro de

Di vê benda biçûk de naxwazim çêla welatparêzîyê bi salixdaneke zanistî bikim, ku ev yek derî sînore zanîna mine. Tenê dixwazim koçên ku welatparêzî di nav gelê kurd de tê re borîye, awayê ku pê hati bû nasîn, durvê ku îro gihayê, bidim ber çavên xwendevanan.

Berî cenga cîhanê a mezin bi çend salan, hemî gelên ku di nav împatoriya Osmanîyan a kevnare û xilxilî de dijîn, çavnêrê mirina wê bûn. Ji lewre xort û xwendayên hemî gelên di wê împatoriya hîmrizî de ji bo roja azadî û serxwebûna gel û welatên xwe dixebitîn û partî û komelên qewmî tanîn pê.

Hîngê hin kurdên xwenda û xortên malmezinan ku li Sitanbolê dixwandin, di vî warî de serê xwe hilda bûn û dest bi xebateke nûberkiri bûn. Dema em îro bala xwe didin şopa wan camêrên ku hîngê doza serxwebûna kurdan dikirin, ji me re baş xuya dike ku ew serhildana wan ne taliya vejîna rihekî tikûz û hişyar û bilind bû. Çiqas ku hişyar bûnek hebû jî, gelekî nûber û bê havil bû. Hişyarîyek ewçend qels, ku çav dabû sitandina heqê xwe, lê piştî mirina zorker heyo zorker xweş bû, xwestina wî heqî ji bo kurdên wê gavê ne

mikûn bû. Heke em sebebên wê bixwazin bizanin, têgehêştina wan ne ewçend dijware.

Kesên ku hîngê bi navê doza kurdan li Sitanbolê rabûbûn li dor du malmezinên kurdistanê civîya bûn. Erê çiqas ku pêşîya wan malmezinên han ji bo serxwebûna kurdistanê bi şûreşine hêja rabûbûn jî, piştî destdanîne xwe sipartibûn hikmê neyar û hemberê daxwaza bavên xwe wezîfene mezin di dewletê de qebûl kiri bûn ku nema dikarîn dev jê berdana. Ji ber ku destê wan ji welêt qetîya bû û rihetîya xwe di himbêza zorkerên xwe de diti bûn, dema bê destek ji wê himbêzê jî bi derketana bi carekê li erdê diman. Di koçên dozxwaziya xwe de ji bo ku li erdê nemînîn, berî berdana himbêza zorker ku ji wan re berdêla daxwazên wan wezîfeyên mezin û ritbeyên giran dabûm, divya bû ji xwe re himbêzeke germtir û nermtir bibînin. Ji lewre çavdabûn himbêza kolîdarê Ewropî ku li mirina împatoriya Osmanî kiri bû lez. Bi vê ramanê bû ku herdu malbatên kurd, bê ku berê xwe bidin hişyar kirina millêt, çavdabûn dilxweşkirina kolîdar. Ji ber vê bû ku di nava millet de xebatek nekirin, û li bende mirina neyar û comerdîya neyarê neyarê xwe ma bûn. Dema welatparêzên ereban di nav welatê xwe de bizrê şûreşê diçandin, ên kurdan cihê xwe di himbêza zorkerê nuh de pêktanîn û millet ji hemî tiştî bêhay hiştî bûn. Her wekî tûya kurdan di wê dozê nîne, ji hemî tevgerran bêxeber diman.

Dawî roja ku dipan hat, cenga alemî a mezin dest pê kir. Welatparêzên hemî gelan xwe gihandine welatên

xwe û digel xelkê welêt ji bo rêya azadiya xwe xebitîn. Ên kurdan di cihê xwe de tev negerrîn, heke hinekan jê xwe avêtin nav dewletên bîyanî jî, haya wan û millet ji hev ne bû. Ceng qedî, her wekî hêvî dibû împatoriya Osmanî mir û ew welat serekî bê xwedî ma. Hemî gelên bindest û azadixwaz ku xwe ji bo wê rojê pêk anîbûn Turk ji welate xwe qewitandin. Tenê kurdên xwenenas bi zorkerên xwe re yar man !.. Tevî ku hemî milletên di bin destê împatoriya Osmanî de ji bindestiyê filitîn jî, herwekî malmezînen kurdan, ku jî bo welatparêzên gelê xwe bûbûn pêşeng, hêvî dikirin; lingê kolîdar di welatê. Turkan de cih negirt. Mistefa Kemal digel welatparêzên Turk bi alîkarî û piştmerîya kurdên nezan û rê li ber wenda hikûmeteke Turk di welatên Turk û kurd de çêkirin û xelîfê Osmanî nenasîn. Dema lingê Mistefa Kemal cih girt, îdî kês bi carekê ji welatparêzên kurd çûbû. Çiqas ku Şerîf paşa doza serxwebûna kurdan kir û koma dewletan daxwaza wî rast dîtin û qîma xwe bi heyîna dewletek Kurdî anîn jî, Mistefa Kemal hemî beg û axayên kurdan xapandin û ji hemî aliyên welêt têlxiraf dan koma milletan ku: «Şerîf paşa nikare bi navê me bipeyive, û em ji birayên xwe ên Turk naqetin». Wê gavê bû ku hêviya welatparêzên kurd li ser destên bîyanîyan serî danî û mir.

Bê şik bê hay û hişyarîya millet azahî û serxwebûn ne mikûn bû û ne dibûn. Piştî ku Mistefa Kemal xurt bû û çavsorî li Kurdan kir, rehmelê Xalid begê Cibirî digel hin hevalên xwe li Kurdistanê partiyek anîn pê ku millet şîyar kin û ji bo şûreşê pêk bînin. Herwekî welat-

parêzên berî Xalid beg di tevdira xwe de şaş bûn, ew jî di nasîna kurdan de şaş bû. Cihê ku gundî û bajarrîyan şîyar bike, ji gundan beg û axa û li bajarran Tecirên dewlemend ji tevgerra xwe agah dikir. Qet ne dihat bîra wî ku ev camêrên han di rêya azahî û serxwebûna kurd de fedakariyê bi mal û canê xwe nakim. Tenê gelê kurd dikare ji bo doza xwe her fedakariyê bike; lê bi şertê ku hişyar be.

Havila partîya ku Xalid beg çêkirî, şûreşa şêx Seîdê rehmetî a berîdem bû. Heke Mistefa Kemal jî wekî siltanên Osmanîyan gelê kurd ne kuştana û tenê mezinên şûreşê surgûn bikirana, heyêke ji bo demêke dirêj gelê kurd xwe nenasîyana û bi çavê biran li zorkerên xwe turkan binêrîna. Lê carna sitema dijmin ji hezar şîretî hêjatire. Siyaseta kemal a kuştin û çavtirsandinê, çavê gelê kurd li rastîyê tehl û dijwar vekir. Gelê kurd xwe nasî û neyarên xwe û nokerên wî jî pê re nasî. Ji ber ku di hemî şûreşên kurdan de tenê serek dihatin kuştin û surgûn kirin, gelê kurd neyarê xwe ne dinasî. Lê kemel ji berekî dest avêt kurdan, di kuştinê de ferq nedixist navbera mezin û biçûk, mêr û jin, zîvar û dewlemend; hemî kurd bi hev re tehl bûn, êşîn, surgûn bûn, û mirin. Vê yeka han çavên gelek nezanên ku bi girêka olewerî bi tirkan ve hati bûn girêdan vekir. Cihê ku bi çavê biran li tirkan dinêrîn, bi çavê kolîdarekî qirrêj, zorker û sitemkar lê nêhrrîn.

Heye ku hin bêjin, ma gelo Mistefa Kemal jî siltanên Osmanîyan nezantir bû ku gelê kurd bi carekê ji gelê turk re kir dijmin. Ez nikarim vê yekê bêjim; lê ji

ber ku dewleta Osmanîyan di hemî sîyaseta xwe de qelsî rave dikirin, welatparêzên turk ji demeke dirêj ve ji vê sîyaseta qels ne dilxweş bûn. Wan bawer dikirin ku bi xurtî, zînat û çavşikandinê dê bikarin gelên berdestî bitirsînin û wan ji doza ozahî û serxwebûnê bi şûn de bidin. Ji lewre dema hikim ket destê partiya Îttihad, Enwer paşa bê dudilî dest avêt kuştina Ermenîyan, û dema Mistefa Kemal hat ser hikim xwe ji Kurdan ceriband. Ji lewre şîyariyê di nav hemî tebeqeyên Kurd de dest pê kir. Ji ber vêye ku şûreşê piştî mirina Şêx Seîd riçine Kûr di nav gelê Kurd de berdan û doza azahî û serxwebûnê xist koçeke nuh.

Ji gotinên jorîn xuya dike ku, piştî şûreşa şêx Seîd, doza gelê Kurd berê xwe daye durvekî gelêr. Hêya wê hîngê li pêş kolîdar serî hildan, doza azahî û serxwebûnê kirin tenê ji mîrek, beg, axa û malmezinan re bû. Lê piştî şûreşa Şêx Seîd, ji hemî tebeqeyên kurd kesên ku nîrê Turkan li ser sitoyê xwe giran dîtin û bi salan şerrê Kolîdarê sitemkar kirin gelek bûn. Hin ji şerrê han, çiqas ku di êrdimin teng û biçûk de bûne jî, gîhane warine mêranîyê welê ku em dikarin bêjin; « ji hemî tebeqan mêrxas û welatparêzên Kurd rûpeline pirr hêja ji bo dîroka şûreşa me bi xwîna xwe a paqij li kûntarrên çiyayên Sasûn, Agirî, Barzan, Gelîyê Zilan Sileymanî, Pijder, Dêrsim, Mehabad û Ciwanrû nivîsîne ».

Ji wê rojê de tebeqeyên navîn û jêrîn di qada kefteleftê (1) de ji malmezinan bi şûn de neman û di gelek waran de diketin pêş wan. Paşê ev keftelefta han ne herwekî ku di şûreşên kevin de, ji bo mezinan di bin fermandariya malmezînan de dibûn, tenê bi ramanek welatî û ji bo şerrê zorker û azahîya xwe dikirin.

Çiqas ku di rêya welêt de xebat, piştî şûreşa Şêx Seîd ketiye durveki gelêr jî, partî û komelên ku ji wê hîngê de hatine pê, tevgerrên ku di vî warî de bûne, ji rêberî û têkiliya borciwazî û malmezînan kurd ne bê parin. Dîsa em nikarin înkâr bikin ku borciwazî û malmezînan kurdan di vî warî de xisarîna giran dîtine. Lê ev xisarên han ne ku wan dane ber çavên xwe û di rêya felata welêt de fedakarî kirine !. Ji ber ku ew pêşengên gelê kurd hatibûn nasîn û di qorrê pêşîn de rawestî bûn, serê dar berî tebeqeyên mayî li navçava wan diket. Em dikarin bêjin ev qelenê mezînatîya ku ji demeke dirêj ve li ser gelê kurd dikirin. Dema dibe şerr, mirin pirtirî gişan digehê qorrê pêşîn; ji lewre em nikarin vê ji wan re fedakarî binivîsin.

Piştî ku ew ji mal û erdên xwe bi dûrketin, heke bi îxlas ji bo azahî û serxwebûnê bixebitîna, me dikaribû bigotana ku ew xisara berê jî fedakarî bû. Lê heyf ku welê nekirin. Belê xwestin pirr tiştan bikin; lê ji ber ku di hemî kirên xwe de ne mixlis bûn, tev nîvco hiştin û her kireke wan bi xisarîna mezînan li ser kurdan bû mal. Heye ku hin bipirsîn û bêjin : heke ev camêrên han ne mixlis bûna xwe ne dixistin vê rêya dijwar; gav xwestîna bikin û bi wan ne bûye, gunehê wan çiye ?

1» Kefteleft : têkoşîn, nîdal.

Em dikarin li vê pirsê vegerrînin û bêjin : her-
wekî me li jor gotîye, wan xwe ne xist vê rê, ji ber ku
di qorrê pêşîn de bûn, darê ku kolidar dawşande kurdan
li wan ket. Heke di xebata xwe de mixlis bûna, bê şik
dê tiştê ji me re hîştî bûna. Tevî ku tiştê ji me re
nehîştin, her û her yarê kolidarên me ne. Nizanim yariya
kolidar û doza azahîyê kirin çiqas bi hev dikevin !..

Ji deh - pânzde salan û vir de, piştî ku çavê millet
vebû û hêviya xwe ji qencî û îxlasa malmezinan birrî,
hîdî hîdî dest avête xebata komelî. Çawan ku di şûreşan
de doza xwe girtin dest xwe, di warê komelî de ji nema
rê dinin malmezinan. Em dikarin bi dilgirî bêjin ku îro ji
her alî kurdistanê xortên xwenda û welatparêz digihên
û di rêya welat û serxwebûnê de xebatine hêja dikin.

Ew malmezînan ku ji demeke dirêj ve bûbûn hefsar
û li serê gelê kurd hatibûn rapêçan û qet ji destê kolidar
bi der ne diketin, îro nema dikarin bibin sebaba girê-
dana kurdan. Sergoş qetîye, xelekên reşmê xilxilîne û
doxhefsar rizîye, îdî nema bi kêrî girêdana gelekî hîşyar
û xwahîşgerê azadîyê tên. Heke heya demeke nîzîk gelê
kurd awayê mezinatîya wan bîra nedibirin jî, îro baş
dizane ku ew, tajanga di destê kolidarê neyar de bûn
û her roj û her gav bê dilovanî li piştê wî diketin.

A ecêbtir ewe ku piştî vê şiyar bûn û bîrbirina han
jî, hinek malmezînan dixwazin bi destê hin nandoz gelê
kurd di rêne xar û çepel re bajon, an careke din ji nû
ve bibin hefsar û li serê kurdan bêne rapêçan !..

Ji van celeb kesan re çiqas hêja bû ku hinekî xwe qenc bikin heya bikarin xwe hildin dûşa millet, da bikarin digel wî, wekî wî û ji bo wî bixebitin. An na herçîya bikin vala ye, tiştek jê nayê pê û kurd nema bi wan yarneyaran dixapin.

F E D A K A R Î

Bi çav min ji fedakarîyê re sê pêpiling hene ku evin :

1 – Di rêya daxwaz, raman an bawerîyê de canê xwe dayîn.

Vê fedakarîyê gelek camêr dikin, ne ewçend dijwar û mezine.

2 – Di wan rêyan yekê de bi awakî mintezem bê west û kiz bûn ji mal û dema xwe hinek her gav dayîn.

Ev celeb camêr ji ên berê pirr hindiktirin ku mirov dikare bêje ew bi heqî camêrin.

3 – Di wan rêyan yekê de bi dilxweşî sitem û belengazî qebûl kirin û dev ji ramana xwe bernedan.

Ev celeb kes bê şik boke û mêrxasin, ku di cihanê de hîmê hemî kirên mezin, evên pašîn datînin.

Ş Ê R Ê S Î R K

Dema biçûk bûm diket guhê min ji devê kalan,
Çêl û pesna şêr şahê dirrendan bi dem û salan.
Saw û suhna wî, rewş û hêlên wî, nav û dengê wî,
Dilê min dagirt hezkirinek xurt kesm û rengê wî.
Bûbû derdekî di dilê min de bes dîtina şêr,
Bi salixdanê ji çirrokên wî qet ne dibûm têr.
Piştî mezin bûm sêrkekî dehban hate Kurdistan,
Bo dîtina şêr çûbûm digel çend hogir û yaran.
Dawî rê ket min ku ez bibînim wî şahê zerî,
Çawan dikare dehbekê ji hev bike du kerî.
Em gîhane sêrk me tê de dîtî gelek cinawir,
Ji fil û piling, leymîn û Şîpan, heya hirç û gur ...
Me çav ne da wan rast berê xwe da qefesa şêr tê,
Dema gîhanê tezîk dida xwe radibûne pê.
Yekî ji yaran bi hinek tevgerr ew şêr xeyidand,
Borrînek pêket qefesa hesin tev de rahêjand.
Dengê wî ê gurr, hêla wî a pîrr dilê min dagirt,
Min ji şêr hezkir ji berê pîrrtir; lê demeke kurt.
Dema aş ne bû di nav qefesê, li pişt me bû bang,
Ji şêr bi derket keçeke xweşkok bi dest de tajang.
Derê qefesa şêrê zer vekir dirêjî wî kir,
Bi wê tajangê li navçavê da rûmeta wî bir.
Paşpê vekişî dengê xwe birrî şêrê serbilind,
Li pêş wê keçe dest ji xwe berda dibû qels û pind !

Ez ecêb mabûm çawan keçek jar wî şêrê girgîn,
Dikare bi zor û zirt û awirr holê birrevîn !..
Min jê dipirsî dema bi derket ji çefesa şêr :
- Ho keça delal ! kira te kirî nikarin tu mêr..
Çawan te tirsand şahê dirrendan bi tajanga xwe ?
Te jê da birrîn ew berrîna wî bi wê banga xwe..
Li min vegerrand bi dengê nerm û rûyekî geş :
- Di biçûkî de min bi xwedî kir ev şêrê keleş
Ew baş dizane ku bê min nînin tu xudanê wî,
Bi şev û bi roj ez jê re didim nan û danê wî.
Heya çavê wî ji destê min be ji bo nan û dan,
Divê şerm neke ji tajangên min şêrê sergiran.

Ji wê hîngê ve gotina keçê ez kirim hişyar,
Ku hinek mezin çawan bûne dîl ji bo kolîdar !..
Sed hezar tîfî li wî nanî ku şêrê serbilind,
Li pêş keçeke reben û pepûk dike qels û pînd !
Sed hezar tîfî li wî kesî be ku ji bo debar,
Doxhefsarê xwe bê şerm û fihêt dispêre neyar.

ELIFBÊYA KURDÎ

Dema em dibêjin elifbêya kurdî, ew elifbêye ku hemî kurd pê dinivîsin, an elifbêya ku bi kêrî hemî zaravayên kurdî tê, tête ber çavan. Îro di destê me de ne ew û ne jî a din heye.

Bê şik berî dewrên îslamîyetê kurdan zimanê xwe bi elifbêyeke kurdî dinivîsîn. Lê îro ên Îran û Iraqê bi tîpên erebî, ên Sovyatistanê bi tîpên rûsî û ên turkiyê, heke nikarin zimanê xwe serbest binivîsin jî, tîpên latînî dinasin. Herçî kurdên Sûriye ji bîst û şeş salan û vir de bi elifbêya ku Celadet beg rehmetî ji me re danî bû dinivîsin.

Berî du sê salan gelek heval û biran ji tine bûna kitêbên elifbêya kurdî gazind kiri bûn. Gelek xort û gundî he bûn ku dixwastin hîni xwendin û nivîsandina zimanê xwe bibin. Li ber daxwazaza wan min bi navê elifbêya kurdî elifbêyek belalav kiri bû, ku ji elifbêya Celadet beg zêde min « r » û « l » ên sitûr jî xisti bûyê. Vê kira min gelek gelş û qirrên ji min re çar kir. Ji bo bikarim xwendevanan baş serwext bikim divê bêhnekê em vegerrin berî bîst û şeş salan.

Di sala 1931 an de Celadet beg rehmetî xwesti bû ji bo nivîsandina zaravayê me kurmancî elifbêyekê ji tîpên latînî pêk bîne. Di vî warî de ji hemî kurdên xwenda û bendewarên ziman dipîrsî û agahî zanîn û ramana

wan dibû. Dema ji min pirsî, min gotê ku : di zaravayê kurmancî de tîpên « r » û « l » sitûr hene ku em nikarin çavên xwe jê bigirin. Ji wan pê ve tîpên « ç, k, p-t » her yekê ji van dengekî sivik û yek ji guvaşte heye, wek :

Ço	Ka	Par	Tu
Ço	Ka	Par	Tu

Heke em bixwazin elifbêya me tikûz bibe, divê em ji bo van kêmasîyan çarekê bibînin. Hîngê rehmetî ji min pirsî : - Wek çi dixwazî em jê re çarekê bibînin ? Hînga min gotê : . Ji bo herdu tîpên sitûr « r » û « l » em dikarin du lib deynin û pê ji ên zirav cudakin. Herçî herçar tîpên guvaşte bi danîna du deqan li ser ji ya sivik cuda dibe.

Hîngê Şewket Zilfî rehmetî ji li nik wî bû. Piştî ku serekî ramîya got :

- Ew tiştên dibêjî raste di zimên de hene. Lê hebûna dengên sitûr û guvaşte di zimanan de ne tiştekî xweşe, divê em elifbêya xwe pê kirêt nekin.

- Ezbenî elifbê goreyî dengên di zimên de tê danîn. Bi çav min çi elifbêya ku nikaribe dengên di bêjeyê de herwekî tê peyivîn binivîse ew elifbê kême.

Şewket beg ji xwe da aliyê Celadet begê, ji ber ku zanîna min di hemî waran de ji ya herdu rehmetîyan Kêmtir bû, min dengê xwe birrî; lê min qîma xwe bi gotina wan ne anî. Mayîna vê Kêmanîyê di elifbêya me de ez gelekî kiz dikirim. Paşê gava min dît « r » ya sitûr idZendavesta de heye û nemaze di zaravayê Soranî de

ji «r» u «l» ên sitûr pêve yên qelew ji hene, min da çav xwe ku van herdu dengên sitûr têxim elifbêya me.

Berî ez van «r» û «l» ên sitûr têxim elifbêya me, min ji Dr. Nûredîn Yûsef re nivîsî bû û jê re da bû zanîn. Wî hingê ramona min şaş dibû û îro jî pê ne dilxweşe. Lê Cegerxwîn, tevî ku bi gotina min bawer bû û di dîwana xwe a paşîn de nivîsî jî, dema dît hinekan dirêjî min kir zûka vegerrî û di çirroka Reşoyê Darî de xwe jê nekir xwedî. Reşîd Kurd, tevî ku di Rêzmana xwe de hebûna «r» ya sitûr dibêje jî, nikari bû pê binivîse. Bi hebûna tişteki bawer bûn û xwe jê nekirin xwedî, nizanim çi qas der raste? Qey ku ev camêrana ji zimanê pirrgotan ditirsine. Ji vê pê ve min ji vekişîna wan re sebebek nedit.

Îro Kurdên Iraqê (r) û (l) ên situr xistine elifbêya xwe. Kurden Sovyatistanê ji van pêve, guvaştayên (ç, k, p, t) jî xistine elifbêya xwe, ji ber ku di zimên de zehfîn. Heke em bixwazin bi çavê elifbêyeke kurdî ji elifbêya xwe binêrrin, nizam ji van dangan bêpar hiştin duruste an na ?..

Heke em Kurdên îro ji newêrîn, an ji bo xweşik hiştina elifbê, goreyî dengên di zimên de tikûz nekin jî; bêşik kurdên ku li pê me tên, ne ji bo vê, ne jî ji bo wê elifbêya xwe kêm nahêlin.

